

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 45

2.2.1981 Tarihli ve 2380 Sayılı Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/476)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi Başkanlığı

Sayı : K.K.T.D. 18/101-1669/03474

27 . 4 . 1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

Maliye ve Gümrük Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 27 . 4 . 1984 tarihinde kararlaştırılan «2.2.1981 Tarih ve 2380 Sayılı Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

2.2.1981 TARİH VE 2380 SAYILI BELEDİYELERE VE İL ÖZEL İDARELERİNE GENEL BÜTÇE VERGİ GELİRLERİNDEN PAY VERİLMESİ HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI İLE İLGİLİ GENEL GEREKÇE

Şehirleşme hareketinin genişlemesi ve şehirlerde yaşayan nüfusun hızla artması, şehirlerle ilgili giderlerin de artması sonucunu doğurmuştur. Bu durum mahallî idareleri ve özellikle belediyeleri finansman zorlukları ile karşı karşıya bırakmıştır.

Her gün biraz daha artan mahallî hizmetlerin finansmanını sağlayabilmek için 1981 yılında yeni Belediye Gelirleri Kanunu yürürlüğe konulmuş, ayrıca aynı yıl yürürlüğe giren 2380 sayılı Kanunla da Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden belediyelere % 5, il özel idarelerine de % 1 nisbetinde pay ayrılması sağlanmıştır.

Ancak aradan geçen 3 yıllık zaman zarfında, Belediye Gelirleri Kanununun arzulanan geliri sağlayamadığı, artan hizmetler karşısında belediyelerin finansman zorluğu içinde kaldıkları görülmüştür.

Diğer taraftan, Anayasamızın 127 nci maddesi mahallî idarelere görevleriyle orantılı gelir kaynaklarının sağlanmasını amir bulunmaktadır.

Anayasamızın bahse konu hükmü de dikkate alınarak bu tasarı ile Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden belediyelere ayrılan pay % 5'den % 9'a, İl Özel İdarelerine ayrılan pay % 1'den % 3'e çıkarılmaktadır.

2.2.1981 TARİH VE 2380 SAYILI BELEDİYELERE VE İL ÖZEL İDARELERİNE GENEL BÜTÇE VERGİ GELİRLERİNDEN PAY VERİLMESİ HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI İLE İLGİLİ MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu madde ile Genel Vergi Gelirleri tahsilat toplamı üzerinden belediyelere % 9, İl Özel İdarelerine % 3 nispetinde pay ayrılması, belediyeler için ayrılan payların % 83'ünün, İl Özel İdareleri için ayrılan payların % 90'ının nüfus esasına göre dağıtılması, belediyeler için kalan % 17'lik bölümün % 80'nin İller Bankası programında bulunan altyapı tesis ve projelerinin yapılması için Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, % 20'sinin İçişleri Bakanlığı emrine verilmesi İl Özel İdareleri için kalan % 10'luk bölümün ise kalkınmada öncelikli bölgelerdeki yatırımlara öncelik vermek şartıyla İçişleri Bakanlığı emrine verilmesi öngörülmektedir.

Belediyeler ve İl Özel İdareleri için İçişleri Bakanlığı emrindeki fonların dağıtım esasları bu Bakanlıkça hazırlanacak bir yönetmelikle tespit edilecektir.

Madde 2. — Bu Madde ile 1984 Mali Yılı Bütçe Kanununun 66 ncı maddesinin (e) fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 3. — Bu Madde ile belediyeler için ayrılan payın 1984 yılında % 6, 1985 yılında % 7, 1986 yılında % 8, İl Özel İdareleri için ayrılan payın 1984 yılında % 1, 1985, 1986 yıllarında % 2 olarak uygulanması öngörülmektedir.

Madde 4. — Bu Madde ile Kanunun yayımını takip eden aybaşından yürürlüğe gireceği hususu hükme bağlanmıştır.

Madde 5. — Bu Kanunun Bakanlar Kurulunca yürütüleceği hükme bağlanmıştır.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/476

Karar No. : 18

3.5.1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye ve Gümrük Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 27.4.1984 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve 30.4.1984 tarihinde Komisyonumuza havale edilen «2.2.1981 Tarihli ve 2380 Sayılı Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı» Komisyonumuzun 2 Mayıs 1984 tarihinde yapılan 22 nci birleşiminde Hükümet temsilcilerinin de katılımıyla görüşüldü.

Bilindiği gibi, hızlı şehirleşme ve artan nüfus, mahallî idareleri finansman zorluklarıyla karşı karşıya bırakmıştır. 1981 yılında gerek 2380 ve gerekse 2464 sayılı kanunlarda geniş kapsamlı değişiklikler yapılmasına rağmen mahallî idarelerin ihtiyaçlarına cevap verilememiştir. Söz konusu bu kanunlarla, Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden, belediyelere % 5, il özel idarelerine de % 1 nispetinde pay ayrılması sağlanmıştı. Ancak aradan geçen üç yıllık zaman zarfında, artan hizmetlere karşılık bu payların yetersiz kaldığı anlaşılmaktadır.

Diğer yandan, Anayasamızın 127 ncı maddesi, mahallî idarelere, görevleriyle orantılı gelir kaynaklarının sağlanmasını amir bulunmaktadır. Bu hüküm de dikkate alınarak, bu tasarıyla Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Belediyelere ayrılan pay % 5'ten % 9'a; İl Özel İdarelerine ayrılan pay ise % 1'den % 3'e çıkarılmaktadır.

Komisyonumuzda yapılan görüşmelerde; kanun tasarısının tümü benimsenerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının çerçeve 1 inci maddesine bağlı 1 inci maddenin 3 üncü fıkrasının son satırında yer alan «kuruluşlara» kelimesi «belediyelere» olarak değiştirilmiştir.

Aynı maddenin beşinci fıkrası, il özel idarelerini de kapsayacak şekilde düzenlenmiştir.

Aynı maddenin yedinci fıkrasında yer alan «artan» kelimesi «artakalan» olarak değiştirilmiştir.

Yine aynı maddenin sekizinci fıkrası, hazırlanacak yönetmeliğin objektif kriterlere göre yapılması amacına yönelik olarak yeniden düzenlenmiştir.

Tasarının 2 nci maddesi (e) fıkrasının tümüyle yürürlükten kalkması halinde, daha önceki uygulamalardan doğacak hataları önlemek amacıyla değiştirilmiş ve (e) bendinin birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasını sağlayacak şekilde madde yeniden düzenlenmiştir.

Çerçeve 3 üncü maddeye bağlı geçici 3 üncü madde ile yürürlük ve yürütmeyi düzenleyen 4 ve 5 inci maddeler aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Metin Emiroğlu
Malatya

Kâtip Üye
Kadir Demir
Konya

Ahmet Şamil Kazokoğlu
Bolu
Onural Şeref Bozkurt
1 inci maddeye karşıyım.
Çanakkale

Ahmet Sarp
Diyarbakır
İlhan Aras
Erzurum

Hasan Gürbüz
Hatay

İbrahim Özbıyık
Kayseri
Haydar Özalp
Niğde

Fahrettin Kurt
Trabzon

Başkanvekili
Aycan Çakıroğulları
Denizli

Ahmet Akgün Albayrak
Adana

N. Oğuzhan Artukoğlu
Burdur
Ünal Akkaya
Çorum

Türkân Turgut Arıkan
Edirne
Togay Gemalmaz
Erzurum

İbrahim Fevzi Yaman
Isparta

Cengiz Tuncer
Kayseri
H. Barış Can
1 inci maddeye karşıyım.
Sinop

Ferit Melen
Muhalefet şerhimi ektedir.
Van

Sözcü
Alaattin Fırat
Muş

M. Fenni İslimyeli
Birinci maddenin İller Bankasının
İmkânlarını daraltıcı nitelikteki
fıkralarına karşıyım.

Balıkesir

İlhan Aşkın
Bursa

İsmail Şengün
Birinci maddenin İller Bankası
İmkânlarını daraltıcı nitelikteki
fıkrasına karşıyım.

Denizli

Metin Yaman
Erzincan

Mustafa Rıfıkı Yaylalı
Erzurum

Tülay Öney
1 inci maddeye karşıyım.
İstanbul

İsmet Ergül
Kırşehir

Enver Özcan
Tokat

MUHALEFET ŞERHİ

Mahallî idarelere ayrılan payın bir kısmının İçişleri Bakanlığının takdiri ile tevzi edilmesinde sakıncalar olduğu için Kanunun tümüne karşıyım.

Van Milletvekili
Ferit Melen

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

2.2.1981 Tarihli ve 2380 Sayılı Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanunun 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 1. — Genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden belediyelere % 9, il özel idarelerine % 3 nispetinde pay verilir.

Bu paylar, gelir saymanları tarafından aylık olarak hesaplanıp tahsil edilen ayı takibeden ay sonuna kadar İçişleri Bakanlığı emrinde ayrı ayrı hesaplara kaydolunmak üzere İller Bankasına yatırılır.

İller Bankasında her ay sonuna kadar toplanan belediye payının % 83 ünün Banka tarafından İçişleri Bakanlığınca bildirilecek son genel nüfus sayımı sonuçlarına göre ilgili kuruluşlara dağıtım planlanır.

Belediyeler payından arta kalan % 17 lik paylardan meydana gelen miktarın % 20 si İçişleri Bakanlığı emrinde toplanır, kalan % 80 nispetindeki bölümü ise İller Bankasının programında bulunan belediye altyapı tesis ve projeleri için kullanılmak üzere Bayındırlık ve İskân Bakanlığı emrine verilir.

İller Bankası kendisine borçlu bulunan belediyelerin vakti gelmiş borçlarının taksitlerini bu paradan kesmeye yetkilidir.

İller Bankasında her ay sonuna kadar toplanan il özel idare payının % 90'ı Banka tarafından, İçişleri Bakanlığınca bildirilecek son genel nüfus sayımı sonuçlarına göre il özel idarelerine dağıtılır.

İl Özel İdareleri payından artan % 10 nispetindeki miktar İller Bankasında İçişleri Bakanlığı emrindeki fonda toplanır.

Yukarıdaki fonların dağıtımı İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanacak bir yönetmeliğe göre yapılır. İl Özel İdarelerine ait fonun dağıtımı esaslarının tespitinde, kalkınmada öncelikli bölgelere ağırlık verilir.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU METNİ

2.2.1981 Tarihli ve 2380 Sayılı Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanunun 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 1. — Genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden belediyelere % 9, il özel idarelerine % 3 nispetinde pay verilir.

Bu paylar, gelir saymanları tarafından aylık olarak hesaplanıp tahsil edilen ayı takibeden ay sonuna kadar İçişleri Bakanlığı emrinde ayrı ayrı hesaplara kaydolunmak üzere İller Bankasına yatırılır.

İller Bankasında her ay sonuna kadar toplanan belediye payının % 83'ünün Banka tarafından İçişleri Bakanlığınca bildirilecek son genel nüfus sayımı sonuçlarına göre ilgili belediyelere dağıtım planlanır.

Belediyeler payından arta kalan % 17'lik paylardan meydana gelen miktarın % 20'si İçişleri Bakanlığı emrinde toplanır, kalan % 80 nispetindeki bölümü ise İller Bankasının programında bulunan belediye altyapı tesis ve projeleri için kullanılmak üzere Bayındırlık ve İskân Bakanlığı emrine verilir.

İller Bankası kendisine borçlu belediye ve il özel idarelerinin vadesi gelmiş borç taksitlerini Genel Bütçeden bu idarelere ayrılan paylardan kesmeye yetkilidir.

İller Bankasında her ay sonuna kadar toplanan il özel idare payının % 90'ı Banka tarafından, İçişleri Bakanlığınca bildirilecek son genel nüfus sayımı sonuçlarına göre il özel idarelerine dağıtılır.

İl Özel İdareleri payından artakalan % 10 nispetindeki miktar İller Bankasında İçişleri Bakanlığı emrindeki fonda toplanır.

Yukarıdaki fonların dağıtımı İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanacak yönetmelikle objektif kriterler göz önünde bulundurularak yapılır. İl Özel İdarelerine ait fonun dağıtımı esaslarının tespitinde, kalkınmada öncelikli bölgelere ağırlık verilir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 2. — 1984 Mali Yılı Bütçe Kanununun 66 ncı maddesinin (e) fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 3. — 2380 sayılı Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici 3 üncü madde eklenmiştir.

«GEÇİCİ MADDE 3. — 1 inci maddenin birinci fıkrasında; belediyeler için belirtilen nispet 1984 yılında % 6, 1985 yılında % 7, 1986 yılında % 8, İl Özel İdareleri için nispet 1984 yılında % 1, 1985, 1986 yıllarında % 2 olarak uygulanır.»

MADDE 4. — Bu Kanun yayımı tarihini takibeden aybaşında yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

MADDE 2. — 1984 Mali Yılı Bütçe Kanununun 66 ncı maddesinin (e) bendinin birinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

27.4.1984

Başbakan
T. Özal

Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısı
İ. K. Erdem

Devlet Bakanı
K. Oksay

Devlet Bakanı
A. M. Yılmaz

Devlet Bakanı
S. N. Türel

Devlet Bakanı
A. Tenekeci

Devlet Bakanı V.
K. Oksay

Devlet Bakanı
A. K. Alptemoçin

Adalet Bakanı
M. N. Eldem

Millî Savunma Bakanı
Z. Yavuztürk

İçişleri Bakanı
A. Tanrıyar

Dışişleri Bakanı
V. Halefoğlu

Maliye ve Gümrük Bakanı
V. Arıkan

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı
M. V. Dinçerler

Bayındırlık ve İskân Bakanı
İ. S. Giray

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı
M. Aydın

Ulaştırma Bakanı
V. Atasoy

Tarım, Orman ve Köy İşleri Bakanı
H. H. Doğan

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı
M. Kalemli

Sanayi ve Ticaret Bakanı
H. C. Aral

Kültür ve Turizm Bakanı
M. M. Taşcıoğlu

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı
C. Büyükbaş